Telefon št. 74. *Posamna številka 10 h.*

Po pošti prejeman:
za
celo leto naprej 26 K — h
pol leta „ 13 „ — „
četrt „ „ 6 „ 50 „
mesec „ 2 „ 20 „

V upravništvu prejeman:
za
celo leto naprej 20 K — h
pol leta „ 10 „ — „
četrt „ „ 5 „ — „
mesec „ 1 „ 70 „

Za pošiljanje na dom 20 h na mesec.

SLOVENEC

Političen list za slovenski narod.

Naročnine in inserate sprejema upravništvo v Katol. Tiskarni, Kopitarjeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Uredništvo je v Semeniških ulicah št. 2, I., 17

Izhaja vsak dan, izvzemši nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Štev. 293. V Ljubljani, v petek 20. decembra 1901. Letnik XXIX.

Govor

državnega poslanca dr. Ivana Susteršiča na shodu v »Katoliškem domu« dne 15. decembra 1901.

(Konec.)

Debata.

V petek tedaj je bila debata. V četrtek že prišli so nekateri ljudje k meni, ki so rekli, naj raje ne govorim, ker bodejo Vsenemci zelo kričali. Odgovoril sem jim, da poznajo dr. Šusteršiča slabo, ako mislijo, da se bode bal Vsenemcev. Strah pred Vsenemci prepuščam ministerskemu predsedniku. (Veselost). Spoštovanje do Vsenemcev pa prepuščam dr. Tavčarju, dr. Ferjančiču, Plantanu in Malovrhu. (Splošna veselost). S tem strašenjem ni bilo torej nič. Ti ljudje, ki so veliko prestrahopetni, da bi odkrito nastopili, skrili so se za dijake. (Velik smeh). Govoril bi lahko o ljudeh, ki so še za ušesi mokri. Toda tega ne storim, ker sem prijatelj mladine. Ali v resnih zadevah ne bodemo si nikdar svetovati pustili od neizkušenih ljudij, od ljudij, ki žive na stroške svojih starišev in med katerimi se, kakor sem slišal, nahajajo nekateri, kateri so že nekoliko predolgo na stroške starišev na vseučilišču in kateri bi torej tudi na ljubljanskem vseučilišču igrali isto ulogo, da bi bili namreč povsed zraven in vedno dijaki in druzega nič. (Smeh).

Nekateri dijaki so mi pisali dan pred razpravo pismo, v katerem me prosijo, naj ne govorim. To pismo sprejel sem z velikim spoštovanjem (Živahna veselost). Odgovoril sem na to pismo s tem, da sem pri razpravi govoril. (Ploskanje). Potem, ko sem bil govoril, — uspeh je bil hvala Bogu lep, to lahko potrdijo in so potrdili nepristranski poslanci, ki so bili zraven, — prijela je liberalce velika zavist. Skrili so se zopet za mladino. Najpoprej je pa hitro poročal Penižek »Slov. Narodu«, da me ni mogel nihče slišati in razumeti. (Smeh).

Dijaki.

Nekateri dijaki so poslali na to »Slov. Narodu« tisto izjavo, katera v meni vzbuja samo čut pomilovanja, da se je našlo 53 slovenskih dijakov, ki so se usedli liberalcem na lim. Svetoval bi jim, naj si vsak to izjavo shrani in jo vsako leto prebere. Brez dvoma bo za tiste izmed njih, ki imajo še nekaj pameti in še zdravo jedro, prišel čas, ko se bodejo te izjave sramovali. Prepričan sem, da bo marsikateri izmed teh fantov še prišel k meni radi te in one zadeve. Jaz mu takrat ne bom očital te izjave, ker jo bom pozabil. (Ploskanje). Saj sem bil sam dijak, in naredili smo dijaki tudi takrat marsikako neumnost. Tudi mi smo politikovali in smo v »Sloveniji« sodili takratnega poslanca Šukljeja. Rekli smo, da ne more več ostati častni član »Slovenije«. Takrat smo politikovali, da bi se nam krave, če bi bile zraven, morale smejati. (Živahna veselost). Mladina naj se uči, da ne bo starišev preveč stala, delo resnih mož pa naj prepusti tem samim. Rad zahajam med akademike in čutim se med njimi mladega, toda v resnih zadevah svetovati dam si le od ljudij, ki žive na lastne stroške. (Ploskanje). Mislim, da se mi z mladino ni treba dalje baviti.

Vsenemci.

Vršila se je torej debata in jaz sem govoril. »Slov. Narod« je poročal, da so Vsenemci kričali, ko sem jaz govoril. Vpil je le eden, toda jaz mu nisem odgovarjal niti z besedico in sem mirno čakal, da je človek, ki je besnel, nehal besneti. (Klici: Dobro!) Najbolje je, ako človek v enakih položajih zavzema stališče, kakoršno tudi takrat zavzema, če bi govoril in v bližini bi pes lajal, potem mora pač vsak čakati, da pes lajati neha. (Veselost, odobravanje).

To je moje stališče tudi nasproti početju naše liberalne takozvane inteligence. (Splošno odobravanje in ploskanje.) Iz tega lahko ta sklepa, kako zelo jo spoštujem. (Burna veselost.) Isto spoštovanje do nje, to tudi lahko rečem, ima slovensko ljudstvo. (Splošno burno odobravanje.) Lahko rečem, da se večina našega ljudstva take inteligence sramuje. (Živahno pritrjevanje.)

»Edinosti« v album.

Pri tej priliki, ko govorim o napadih na mojo osebo o priliki debate o vseučiliškem vprašanju, še par besed o tržaški »Edinosti«. Ta je že postala neprostovoljno komična. (Veselost.) Navado ima ta list, razmotrivati vse z višjega stališča, s tržaškega stališča nas kritikovati. Skrega se sem in tam z »Narodom«, koj za tem pa, da potolaži zopet naše razburjene liberalce, le tem huje udriha po nas. Naravnost v liberalnem duhu pisati si ne upa, ker je v Istri najboljša podpirateljica narodne stvari tamošnja vrla duhovščina. (Klici: Živeli duhovni!)

»Edinost« bi torej, ako bi pisala naravnost liberalno, izgubila naročnike. Kedar pa pride mošnja v poštev, takrat tudi nekateri listi niso radi liberalni. (Veselost.) »Edinost« se sem in tam kaže prijazna našim težnjam, v obče pa podpira liberalce. Sem in tam udari po liberalcih, toda koj potem pa tem huje po nas. Da bi se prikupila liberalcem, bije zelo rada z veliko prekljo po meni. (Veselost.) Zelo krščansko postopanje to. (Veselost.) Najbrže ima pravo krščanstvo kar v sodih v zalogi in je po litrih razprodaja. (Živahna veselost.) Torej »Edinost« je precej natisnila tisti dijaški manifest proti meni. To bodem že še prestal!

Opozoril bi pa »Edinost« le na eno. Ni še dolgo temu, kar je preje liberalen politik hotel nastopiti pot krščanstva ter je javno obsodil liberalce. Toda ob enem je udaril po meni, kar mu pa ni pomagalo. Ta politik je sedaj politično mrtev. In to se lahko zgodi »Edinosti«. Zgoditi se more, da glede nje slovensko in hrvatsko ljudstvo spozna, kako in kaj, potem bode padla tudi ona na oni globoki nivô, na katerem stoji Malovrhov »Slovenski Narod«. Tem bolj pa moramo zameriti »Edinosti« nje početje, ker gospoda okolo nje natanko ve, da se ima slovensko-hrvatska organizacija v Istri ravno meni precej zahvaliti, da je gospodarsko se okrepila, ter da je narodno-gospodarska organizacija v Istri v nevarnosti, ako bi hotel jaz vračati nemilo za nedrago. Toda dovolj o tem.

Kongregacijska debata.

Vsa strast liberalcev pa se je pokazala v takozvani kongregacijski debati. Na Francoskem so iztirali večino redov. Ker pa njih člani ne morejo živi v zemljo, zato se morajo naseliti drugod. Dva ali trije izmed teh redov so poprašali, ali bi se smeli naseliti v Avstriji. Precej je zavladal velik strah pri vseh liberalcih in vložili so predlog, da naj se ne samo zabrani vsaka nova naselitev redovnikov pri nas, marveč da naj se tudi vsem redovnikom pri nas zaveže jezik, da naj se jim tudi vzame denar in premoženje. (Veselost.) Govoril je tudi dr. Tavčar. Seveda, dr. Tavčar sodil je po sebi, saj je on na Dolenjskem dobil duhovniški denar in je sedaj debel advokat, pravi tipus inteligence. (Veselost.) Ako bi ne bil imel duhovniškega denarja, bi ta mož najbrže pasel sedaj v poljanskih hribih krave. Ker ima pa mož dobro srce, zato privošči enako srečo vsakemu pastirju. (Veselost.)

Toda vsak ne dobi denarja kar od dveh župnikov, kakor on. (Veselost.) Tega pa marsikdo, ki trobi z liberalci v en rog, ne pomisli. Za časa deželnozborskih volitev so nekateri na Dolenjskem rekli, da bi pri delitvi duhovniškega denarja in premoženja vsak dobil 200 goldinarjev. (Burna veselost.) Krog Leskovca, kamor sezajo agitacije krških liberalcev, ki so še bolj pametni, kakor naši tukajšnji, bila je razširjena govorica, da se bodo potem med ljudi razdelili farovški travniki, tam raste lepa trava. (Živahna veselost.) Tudi dr. Tavčar govoril je v tej kongregacijski debati. Celo vrsto člankov iz »Slov. Naroda« prestavil in razkladal je v veliko veselje Schönererjancev v zbornici. Te lavorike mu privoščimo. (Veselost.) Toda, da je dr. Tavčar ob tej priliki, torej ob času, ko je zadeva slovenskega vseučilišča bila že v tiru, trditi si upal, da je naš narod najbolj inferijoren v Avstriji, da je pobudaljen, najodločneje obsojamo. (Burno odobravanje.)

Žalostno, ako se najdejo sinovi naroda, ki obmetavajo narod z blatom. (Občno ogorčenje.) Morda pride dr. Tavčar še k spoznanju.

V Zagorju.

Enkrat je že prišel k spoznanju. Bilo je v Zagorju. Tamošnji socijalni demokratje povabili so ga k shodu. Prišel je in rekel, da je njegova stranka napravila že marsikako oslarijo. (Veselost.) Temu izreku dr. Tavčarja moram popolnoma pritrditi. (Velika veselost.) Zato naša stranka napreduje. Želim le, da bi on ostal še dolgo na čelu liberalne stranke, potem v desetih letih niti pes ne bo več povohal liberalcev. (Veselost.) On sam je torej govoril o oslarijah svoje stranke. Kdo pa dela oslarije, odkod ta beseda? (Splošna veselost.) Ako torej njegova stranka dela oslarije, po njegovem lastnem izreku, potem je prosto misliti, kdo jo tvori. (Velika veselost.) In on sam je na čelu onih, ki po njega lastni trditvi delajo oslarije. (Splošna veselost in ploskanje.)

Delovanje v državnem zboru.

Sedaj hočem poročati kratko o delovanju državnega zbora. Naša stranka pričela je svoje delovanje s tem, da je sklenila v klubovi seji dne 17. oktobra delati vsestranski neodvisno politiko, neodvisno od drugih strank. (Splošno odobravanje.) Mi hočemo zastopati le koristi ljudstva. (Splošno odobravanje in ploskanje.) To naše stališče je potem v državnem zboru označil poslanec Pogačnik v govoru, ki Vam je itak že znan.

Naše stališče.

V tem govoru je ta poslanec posebno povdarjal in naglašal, da hočemo presojati vsako vlado samo s stališča, ali kaj stori za kmečki stan, ali ne. (Ploskanje.) Ako tako dela vlada, jo bodemo podpirali, ako ne, pa ji bodemo protivni. (Splošno odobravanje.) To povedal je določno in jasno poslanec Pogačnik. (Ploskanje.)

Mi stojimo na stališču, katero sem že večkrat povdarjal: Naš narodni obstoj sloni na kmetih. Ako je kmet močan, je naš narod močan. (Splošno pritrjevanje.) Ako propade kmet, propade naš narod. (Pritrjevanje.) Na tem stališču stali smo vedno in dosledno. V isti debati, kakor Pogačnik, govoril je tudi dr. Ferjančič.

Liberalen govor.

Ta liberalni poslanec pa ni vedel druzega povedati, kot par fraz o nemškem državnem jeziku, potem pa zelo veliko o konsumnih društvih. (Smeh.) Pri tej priliki pokazal je ta poslanec prvič, da ne pozna konsumnih društev, in drugič, da ne pozna samega sebe. (Veselost.) O konsumnih društvih govoril je, kakor slepec o bojah, ker tega vprašanja očividno ne ume. Samega sebe pa ne pozna, ker je zabavljal čez konsumna društva in vendar je sam član konsumnega društva. (Splošna veselost.) Letno poročilo uradniškega konsumnega društva kaže med člani tudi njegovo ime. (Veselost.) Svetovati bi mu torej bilo, naj, predno govori, premisli, kaj bode govoril. (Veselost.)

Kmetijske stanovske zadruge.

Naglašal sem že, da smo delovali po možnosti, da bi se rešil še pred Božičem zakon o kmetijskih stanovskih zadrugah. In ako smo tako daleč prišli, da razpravlja državni zbor o kmetijskih stanovskih zadrugah mirno, potem moram reči, in to ni nikaka baharija, da prepada dobel del zasluge, da da je tako prišlo, tudi »Slovanskemu centru.« (Splošno odobravanje.)

Že preje sem povedal, da se gre tu za stanovske koristi kmetovalcev. Namen teh zadrug je v § 2. predloge natančno označen. Ta § določa: (bere): »Namen kmetijskih zadrug je, da zboljšajo nravne in gmotne razmere poljedelcev z gojitvijo skupnosti, z vzajemnim poukom in podporami, s pospeševanjem stanovske samozavesti, stanovskih zadružnih ter sploh gospodarskih koristij.« To je namen teh zadrug.

Kmetje vsacega sodnega okraja, tako določa § 1 predloge, tvorili naj bi okrajno zadrugo, vse okrajne zadruge pa deželno zadrugo. Ako danes pregledamo politične zastope, kdo pa si danes lasti zastopstvo kmetov? Trgovci imajo trgovinske zbornice, odvetniki odvetniške in notarji notarske. Samo kmetje nimajo takega stanovskega zastopa. Pač pa si laste danes nekateri ljudje zastopstvo kmeta in si prisvajajo to zastopstvo.

Pri nas na Kranjskem dela to kmet vseh kmetov. (Veselost). Ta si lasti tako zastopstvo. Toda kmetje so mu opetovano pokazali, kaj sodijo o njem. (Veselost.) Kaj pa je naša kmetijska družba? Ali je to družba kmetov? Vsak sme zraven; kdor plača dva goldinarja, lahko pristopi in ima toliko pravice, kakor kmet. In res ne vem, ali obstoji večina te družbe iz kmetov, namreč iz ljudi, ki žive od kmetije. V te kmetijske družbe odboru nima en stan nobenega zastopnika, namreč kmetski. V njem nahajamo par liberalnih učiteljev, nekaj veleposestnikov, toda zaman iščemo kmeta, ki bi vedel povedati, kje kmeta čevelj žuli. (Klici: Res je!) Ta družba je tudi cesarsko kraljevo privilegovana in pravi, da zastopa kmeta. Ne rečem, da ne stori sem in tje kaj dobrega. Saj tudi drugače ni mogoče, denar se mora za ta namen porabiti, toda stanovsko zastopstvo to ni. (Pritrjevanje). Prvič ni vsak kmet član in drugič je poleg kmetov tudi mnogo, mnogo ljudij, ki niso kmetje, ki torej nimajo istega razuma za to, kar treba kmetu, kakor kmetje. (Pritrjevanje.) Drugače pri stanovskem zastopstvu. Tu ne bo nikogar zraven, razun kmetov. Le kmetje sami bodejo v teh

zastopih imeli odločevati, le tisti, ki živi na kmetiji in od kmetije bodisi kot lastnik, bodisi kot najemnik ali užitkar. Te zadruge bode vlada smatrala kot zastopnice kmetov, njim bode dajala in dajati morala odločilno besedo, kadar bode popraševala, kaj mislijo in želijo kmetje v tej ali oni zadevi. Tukaj bodejo kmetje govorili in odgovarjali vladi, ne pa kak kmet vseh kmetov. (Veselost.) To je veliki pomen teh stanovskih kmetijskih zadrug, ki bodejo po mojem mnenju zelo koristne. Mi hočemo samo eno še.

Naše želje glede kmetijskih zadrug.

Na eno se zakonski načrt ne ozira zadosti. Kmetje so preveč obremenjeni, da bi mogli vse troške take organizacije trpeti sami. (Pritrjevanje). Tu mora priskočiti na pomoč vlada. Zato hočemo predlagati, da država vsaki stanovski zadrugi prispeva po 2 K na leto za vsakega zadružnika ali sicer gmotno podpre zadruge. Tako bi imele zadruge precejšnje dohodke in kmetje bi dobili večje veselje do te organizacije. (Odobravanje.) Tisti, katerim je namenjena organizacija, naj se jo z veseljem oklenejo. Taka organizacija ne bodi novo breme kmetskega stanu. (Ploskanje.) Ta zakon bodejo itak naši časniki, posebno »Domoljub«, natančneje razložili, zato se lahko obrnem do druge kmetske zadeve, ki se je obravnavala v drž. zboru, do

odprave blanko terminske kupčije.

Govoril sem vže tukaj o tem. Glavna stvar pri tem je, da se danes cene kmetijskih pridelkov ne določajo po tem, kar se pridela in kar se potrebuje, marveč cene določajo židje na borzi, kateri tam s kmetijskimi pridelki tržijo. In ti ljudje, katerim ni na tem, da bi žito res kupili in prodali, marveč le na tem, da bi kar mogoče velik in lahek dobiček naredili, so ustvarili blanko terminsko kupčijo. Dva žida prideta na borzi skupaj in eden proda drugemu toliko in toliko žita v enem mesecu. V resnici pa nista videla žita. Ko pride dan, ko bi se moralo žito izročiti, pogledata, kako visoko stoji cena žitu, in eden ali drugi ima plačati razloček med dogovorjeno kupno ceno in kurzno ceno na borzi. To je čisto navadna stava, nič druzega. (Pritrjevanje.) Toda te stave imajo velikansk vpliv na žitne cene. Ako se veliko kupčij sklene, morajo se cene po njih ravnati, to je jasno. Torej se cene ne ravnajo po tem, koliko se pridela in potrebuje. Preje je bilo žito drago in žemlje velike, sedaj je pa žito po ceni in žemlje so majhne. (Pritrjevanje.) Te razmere morajo se spremeniti. (Odobravanje.) Vlada se nič prav rada neče vdati v nameravano spremembo, ker imajo pri njej kapitalisti, žal, še vedno veljavo. Nujnost zadevnega predloga sprejela se je z vsemi proti sedmim glasovom. (Odobravanje.)

Delavsko vprašanje.

Tudi zavarovanje delavcev za starost in onemoglost bilo je na dnevnem redu in predmet nujnega predloga, ki je bil soglasno sprejet. (Odobravanje.) Vlada se torej ne bo mogla temu dolgo upirati. Ker mi primanjkuje časa, bom o tem govoril na enem prihodnjih shodov. Sedaj se hočem pečati še z zadnjim govorom min. predsednika.

Govor dr. Körberja.

Ministerski predsednik je, to mu mora priznati prijatelj in nasprotnik, zvit politik, ki jih ima debelo za ušesi. Mož je zelo previden. Imel sem priliko govoriti z njim večkrat, in sem bil zadovoljen, ako sem dobil od njega v teku pol ure kakih 20 besed. Tako previdno tehta besede. Ta mož torej, ki je tako previden, spregovoril je v državnem zboru dne 9. dec., in je s suhoparnimi besedami rekel: Ali se bo državni zbor poboljšal in bode res stvarno delal ter rešil velike naloge državne, ali pa bo prišlo tako daleč, da bodete šli vsi domu in doma ostali in bode prišlo do premembe ustave.

Liberalci v strahu.

Velik strah zavladal je po teh besedah pri vseh liberalcih, tudi pri naših. To je namreč gotovo, ako pade sedanji krivični volivni red, ki daje privilegije stanovom, ki državi malo dajejo, toda od nje veliko zahtevajo, ako ta volivni red pade in ako dobimo mesto njega nov, na trdnem temelju splošne in enake volivne pravice sezidan volivni red, potem bode konec marsikakega zmed tistih državnikov (smeh), katere vidimo sedaj na vseh straneh državnega zbora, kateri se pa morajo sramovati, ako se spomnijo, kako bore malo volivcev zastopajo. (Ploskanje.) Konec bode teh gospodov in z njimi konec liberalnih strank, kajti široke mase ljudstva so že tako probujene in pametne, da volijo krščanske može, ali pa, v kolikor nimajo vere, volijo raje socijalne demokrate, kakor liberalce. To je tudi naravno. Ako revež nima vere, postane socijalen demokrat, ako ima pa vero, voli krščanske može. Liberalci so se torej opravičeno ustrašili.

Sprememba volivnega reda.

Prepričan sem, da bo vender moralo priti do spremembe volivnega reda, čeprav so vsled ministrovega govora postali zelo pridni in kakor pridni otroci sede pri delu. Toda to je le od danes do jutri. Državni zbor pa je bolan. Naj pride še tako spreten zdravnik, in dr. Körber se je pokazal spretnega zdravnika, toda ako je kdo na smrt bolan ter ima že smrt v sebi, mu tudi ta ne bo pomagal. S tem državnim zborom vlada ne bo dosegla tega, kar hoče in kar mora imeti, ne bo dosegla nagodbe, ne avtonomnega carinskega tarifa, ne trgovinskih pogodb, in če to ni mogoče, potem parlament zanjo nima nobenega pomena, kakor ga za ljudstvo že davno nima. (Ploskanje.) Ljudstvo je že davno uvidelo kot potrebno ter zahtevalo: Proč s tem parlamentom, dajte nam novega na podlagi splošne in enake volivne pravice! (Živahno ploskanje.) To potrebo uvideli so sedaj tudi višji krogi in že nam pripovedujejo to listi, ki imajo s temi krogi zveze. In v resnici, to bi bila najboljša rešitev. (Ploskanje.) Nekateri seveda pravijo, da naj se pošlje državni zbor domu in vlada s pomočjo §. 14. dalje, torej absolutno.

Absolutizem nemogoč.

Tisti, ki bi tako svetoval, bil bi slab svetovavec. Nemogoče je namreč sedaj, po 30 letih ustavnega življenja, vladati absolutno. Ljudstvo hoče imeti in obdržati svoje pravice in sicer popolnoma, in ako vlada ljudstvu te pravice da, potem bo postala država močna, ker se bode ozirala na moč ljudstva. (Ploskanje.) Ako bi se sedanja kriza drugače rešila, kakor z upeljavo splošne in enake volivne pravice, bi to ne bila nikaka rešitev krize, temuč bi bil to le začetek nove krize. (Ploskanje.)

Duševni nivo parlamenta.

Nekateri ugovarjajo upeljavi splošne in enake volivne pravice, češ, da bi ta duševni nivô našega parlamenta ponižala. Vprašam: Ali je mogoče ta nivô še ponižati? (Občna veselost.) Meni se zdi, da tako nizkega duševnega nivô noben parlament nima, kot ravno naš.

Oglejmo si državo, kjer je vpeljana splošna in enaka volivna pravica, n. pr. Nemčijo. Ali je tam duševni nivô nizek? Ravno narobe! V nemškem parlamentu je duševno obzorje široko. Iz govorov, ki se tam slišijo, se človek lahko kaj nauči, pri nas je državni zbor samo šola surovosti. (Pritrjevanje.) Psovke, katerih človek preje ni poznal, slišijo se v našem državnem zboru. Ali more vlada, ki ima smisel za svoje dolžnosti nasproti državi, trpeti tak parlament? Upeljite pravo zastopstvo ljudstva in kriza bode končana. (Splošno živahno odobravanje.)

Preosnova parlamenta.

Seveda se mora pri tem upoštevati še nekaj druzega, namreč zgodovinski razvoj naše države in pa dejstvo, da imajo razne dežele in razni narodi različne potrebe. Avstrija je raznolika država, vsaka dežela ima svojo zgodovino in vsak narod. Na to se treba ozirati. Ozirati se pa treba v prvi vrsti na to, da smo vsi državljani ene skupne države in da treba tudi pri spremembi ustave gledati na to, da se skupna država okrepi. (Odobravanje.) To pa bi se zgodilo, ako bi se volil državni zbor potom splošne volilne pravice, potem bode videlo ljudstvo v državnem zboru res zastopstvo svojih koristi. (Odobravanje.) Ljudstvo bode imelo zaupanje do državnega zbora, (odobravanje) in čut skupnosti bode se pri vseh avstrijskih narodih okrepil, ki se bodejo čutili člane ene velike domovine. (Splošno odobravanje.) Poslance pa bode navdajalo prepričanje, da morajo delati za koristi vseh narodov. Tako se bode ustanovil zdrav avstrijski centralizem, ki ne bode tak, kakoršen je nemško - liberalni. (Odobravanje.) Avstrijski narodi pa bodejo z zaupanjem zrli na cesarski Dunaj, kjer bode pravo zastopstvo ljudstva. (Splošno pritrjevanje in ploskanje.) Gledati pa se tudi mora na koristi posamnih dežel in narodov. Ako se spremeni ustava, preosnuje se lahko poslanska pa tudi gosposka zbornica. Sedaj gosposka zbornica nima pomena v našem ustavnem življenju. Glasuje tako, kakor želi vsakokratna vlada. Člani gosposke zbornice so zaslužni možje, učeni možje, to priznavam. Toda manjka jim tiste žilave, sveže moči, zavzemati se za ljudske koristi, ker imajo vse premalo stika z življenjem in vse premalo stika z ljudstvom. (Pritrjevanje.) To je nezdravo. Toda dve zbornici ste potrebni, ker je pametno in potrebno, da vsaka stvar dvakrat pride v posvetovanje in v pretres. Gosposka zbornica bi se dala preosnovati, ako bi se ozir jemal na koristi dežel. Tako bi se tudi dobila protiteža proti morebitnemu premočnemu centralističnemu teženju poslanske zbornice. Člani gosposke zbornice naj se v pretežni večini ne imenujejo, marveč dve tretjini izmed njih naj se volijo in sicer ne direktno, marveč deželni zbori naj jih volijo in sicer po posameznih kurijah. Tako bi bili tam zastopani kmetje, meščani in veleposestniki. Potem bodemo imeli v parlamentu tisto podobo, katero nam podaje Avstrija: V poslanski zbornici krepek izraz ljudske volje, krepek izraz socijalnih teženj, (ploskanje), v gosposki zbornici podobo naših dežel in narodov. Gosposka zbornica bi čuvala, da poslanska zbornica ne bi prekoračila mej svoje kompetence in da bi se potrebe dežel ne potiskale v stran. Tako bi se koristilo naši državi in presvitlemu cesarju. O tem ni dvoma, da bi tisti dan, ko bi presvitli cesar dal svojim zvestim narodom splošno in enako volivno pravico, vihar navdušenja zavladal med vsemi narodi. Da bi se to skoro zgodilo, v to pomagaj Bog! (Burno odobravanje. Navdušeno, ponavljajoče se ploskanje. Živioklici govorniku.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 20. decembra.

Kompromis mej Mladočehi in agrarci

je za slučaj razpusta parlamenta in razpisa volitev gotova stvar. Tako se trdi v poročilih iz čeških poslaniških krogov. Ko je pred nedavnim češki agrarec Rataj v poslanski zbornici naznanil, da bodo v slučaju razpusta poslanske zbornice vse češke stranke edine v boju proti vladi, se še niso pričela tozadevna pogajanja mej Mladočehi in agrarci, toda ta izjava je dala povod, da so se kmalu potem sešli zaupniki obeh strank deloma v Pragi, deloma pa na Dunaju. Mej agrarci zastopa idejo kompromisa posebno poslanec Kubr, ki bi s pomočjo mladočeških glasov rad prišel v češki deželni odbor. — Sicer sedaj še ni gotovo, če so agrarci prodrli s to in ostalimi zahtevami, a verjetno je, da bi Mladočehi ne delali agrarcem nobenih posebnih zaprek, ko bi ob novih volitvah postavili svoje kandidate tudi v peti skupini, ker narodni socijalisti Mladočehom že dokaj presedajo. — Kubru precej nevaren tekmec za mesto deželnega odbornika je poslanec Hruby, ki pa Mladočehom ni posebno ljub.

Vitez Kozlovski še ne odloži mandata.

Poročali smo, da se poslanec vitez Kozlowski ni zadovoljil samo z izstopom iz parlamentarne komisije poljskega kluba, marveč je hotel takoj odložiti tudi državnozborski mandat. Sedaj so pa moža pregovorili, naj vztraja vsaj tako dolgo, da bo dognana proračunska razprava, ker ima on poročilo o poljedelskem ministerstvu. No, morda pozneje sploh opusti misel na odstop.

Proti dvoboju.

Zelo važen in sedanjemu gibanju proti dvoboju jako primeren sklep je storilo zastopstvo ogerskega mesta Szegedin. Sklenilo se je namreč, poslati vladi adreso, v kateri se zahteva, naj se vsak dvoboj kaznuje s strogo težko ječo. Načrt adrese bo mestno zastopstvo poslalo vsem občinskim zastopom. Naj bi pač tudi ostala mesta posnemala ta vzgled in s tem pripomogla, da se čim prej odpravi ta pogubna razvada.

Vprašanje glede sv. Jeronimskega zavoda

bo ena prvih zadev, s katero se bo moral pečati v sredo na svoje mesto došli novoimenovani avstro ogerski poslanik pri Vatikanu. Grofu Szechenu je poverjena definitivna rešitev tega vprašanja, ki pa se je po poročilih iz Rima že precej približala svojemu koncu. Takozvani Dalmatinci so pripoznali protektorat Avstrije nad zavodom sv. Jeronima, kakor tudi njegov versko-dobrodelen značaj. Nasprotno se je pa neki v toliko ustreglo njih zahtevi, da se jim poveri uprava zavoda pod nadzorstvom kardinala Vanutellija in avstrijskega poslaništva. Vendar Dalmatinci s tako rešitvijo še ne bodo zadovoljni. Skušali bodo namreč odkupiti še posestva, ki so pripadala ilirskemu kolegiju v Loretu, ki ima skoro enak namen, kakor zavod sv. Jeronima. Če bo s tem ustreženo hrvatski stvari, je seveda drugo vprašanje.

Kriza v Bolgariji

je z včerajšnjim dnem stopila v nov štadij. Knez Ferdinand namreč ni vsprejel demisije Karavelovega ministerstva, marveč mu naročil, naj še nadalje vztraja na dosedanjem mestu. To vest umevajo v političkih krogih tako, da je ministerska kriza že rešena brez vsakih prememb v kabinetu, in da bo to ministerstvo rešilo sitno finančno krizo, ker se je znova začelo pogajati z zastopnikom pariške banke.

Poraz burskega prijatelja.

Burom prijazni član angleškega parlamenta, Louis George, je predvčeranjim hotel govoriti na nekem liberalnem shodu ter povedati Chamberlainu, kar mu gre. Sovražni mu liberalni poslušalci pa so ob njegovem nastopu napadli oder in le energičnemu posredovanju policije se je posrečilo, da je George ušel večji nevarnosti. Zborovalci so seveda potem sprejeli resolucijo v prilog vlade. George se je umaknil, preoblečen v policista. Pri tepežu je bil eden ubit, več ranjenih. 30 so jih zaprli.

Književnost in umetnost.

Slovensko gledališče.

Hauptmanovo dramo »Hanice pot v nebesa« so včeraj zopet predstavljali na slovenskem gledališču. Hanico je izborno predstavljala gdč. Rückova, ki je ubogo, trpeče dekletce omilila vsemu občinstvu. Režija, ki ima poleg Hanice glavni posel v igri, je bila skoro ves čas točna, samo proti koncu se ji je ponesrečil nastop z angelji, katere je kar na glas na odru ozmerjal g. Verovšek. Ako bi bil g. Verovšek, kadar se kaj ponesreči, malo bolj tiho, bi bilo boljše.

„Katoliškega Obzornika“

4. zvezek letošnjega V. letnika je izšel in bil danes razposlan. Vsebina mu je sledeča: Dr. A. Ušeničnik: Zmisel življenja. — Dr. M. Prelesnik: Protireformacija na Kranjskem. — Dr. Jož. Gruden: Še nekaj o Ciril-Metodovem obredu. — Apologetične misli. X. Tolstoj — izobčen. — Un siécle. — Slovstvo. — Glasnik „Leonove družbe“. — „Katoliški Obzornik“ izhaja štirikrat na leto in velja 5 kron. Naroča se pri upravništvu v Ljubljani.

»Slovenski učitelj«

prinaša v 24. ozir. zadnji letošnji številki naslednjo zanimivo vsebino: Na shod! (»Slomškove zveze slov. učiteljstva«). — Vspored občnega zbora »Slomškove zveze«. — Ob novem grobu. (Spominčica propadlemu liberalnemu kandidatu učitelju Anton Vrtovcu.) — Varstvo živali in mladinska vzgoja (Konec). — Slovstvo. — Šolske vesti. — Drobtine. — »Slov. učitelj« izhaja dvakrat na mesec in bo znašala tudi nadalje naročnina samo 5 K za celo leto.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 20. decembra.

Deželni predsednik baron Hein se je sinoči odpeljal v Bolzan.

Osebne vesti. G. A. Sorč, provizorični učitelj-voditelj v Devinu je imenovan definitivnim učiteljem istotam. — G. Fran Novak, odvetniški koncipijent, je vpisan v listo kazenskih zagovornikov za Kranjsko, Koroško in Štajersko.

Za slovensko vseučilišče so vložili prošnje: obč. zastop Maria Gradec, občinski zastop Trbovlje, krajni šolski sveti: Petrovče, Nova Štifta, Griže, Učiteljsko društvo Slov.

Bistrica, učiteljstvo ljudske šole na Gornji Polskavi, krajni šolski svet v Črešnjevcu, učiteljstvo ljudske šole v Rušah. — Potem mestnega magistrata so vložile peticije na ministerstvo občine: Biljana, Grajslna vas, Tolsti vrh in Zibika ter Cerkveno predstojništvo v Zibiki.

Nevarno obolel je č. g. monsignor Zernitz, kanonik goriške prvostolne cerkve.

† **P. Oton Einspieler**, vikar in lektor, je nenadoma umrl 19. decembra v Kostanjevici pri Gorici. Bil je rojen 10. aprila 1859 v Svečah na Koroškem in je v tesnem sorodstvu z odličnimi koroškimi Einspielerji. Vstopil je v frančiškanski red 22. avgusta 1880 po prvem letu bogoslovja, katero je izvršil na univerzi v Inomostu, obljubo je storil 23. avgusta 1884, bil v mašnika posvečen 14. septembra 1884 in je bil takoj poslan na Kostanjevico, kjer je opravljal do svoje smrti službo gimnazijskega lektorja za zgodovino, filozofijo in pozneje tudi za veronauk, bil špiritual klerikom, ki so ga ljubili radi njegove krotkosti in ljubeznjivosti kakor očeta. Zadnji dve leti je bil tudi vikar samostana. Vestno je opravljal svoje dolžnosti na prižnici, v spovednici in v šoli; mladina mu je bila zelo pri srcu in trudil se je, da ji vcepi ne le prave pobožnosti, marveč tudi temeljite vednosti. Provincija mnogo zgubi ž njim. Udarec je tem hujši, ker je prišla smrt tako nenadoma. V ponedeljek je sicer tožil, da mu pri srcu ni kaj dobro. in prejel brzojav, da mu je umrla sestra. V sredo je še spovedoval v malem semenišču, drugo jutro ob polu petih pa so ga našli v celici le še malo živega in mu mogli podeliti sveto poslednje olje. Pogreb bo jutri zjutraj ob osmih iz Kostanjevice na Sveto goro, kjer bo položen k večnemu počitku. R. I. P.

Hrvaško - slovenski list „Evharistija“. S pričetkom prihodnjega leta začne izhajati v Krku nov list, podoben znani nemški »Evcharistia«, v hrvaškem in slovenskem jeziku, kot glasilo bratovščine »duhovnikov častivcev sv. Rešnjega Telesa«. Urednik listu bo g. dr. Klement Bonifačić, tajnik škofijskega ordinarijata v Krku. Milostivi gospod škof dr. Anton Mahnič piše »Primorskemu Listu« v zasebnem pismu: »Pač potrebno je, da se v imenu Jezusovem združimo ter oborožimo za prihodnost. Politika nima tu nič opraviti, ali ono, kar srčno želim, je, da bi se po novem glasilu vnela srca duhovnikov za sv. katoliško stvar in za visoke idelale, katerih neizcrpljivi vir je Jezusovo Srce«.

Občinski svet ljubljanski ima svojo izredno sejo v ponedeljek, dne 23. dec. 1901, ob šestih zvečer v mestni dvorani. Na dnevnem redu so: Vodovodnega direktorija: o proračunu za l. 1902; o prošnji kurjača pri zajemalnici v Klečah Frana Tekavca za prispevek h kurjavi in osvetljavi; o prošnji Marije Potočnikove za odpis predpisanega zneska za večjo porabo vode; o jednaki prošnji g. Oroslava Dolenca. Kuratorija cesarja Franca Jožefa I. mestne višje dekliške šole poročilo o učnih uspehih in o stanju te šole v šolskem letu 1900/1901. Finančnega in stavbnega odseka poročilo o zadevi stavbišča za drugo gimnazijsko poslopje in za tržnico. Stavbnega odseka poročilo o obračunu za cesar Franc Jožefov most. Finančnega odseka: o prošnji nekega hišnega posestnika v zadevi realizacije dovoljenega mu 3% posojila; o dopisu c. kr. deželne vlade v zadevi 3% posojila, ki je bilo nekemu hišnemu posestniku pogojno dovoljeno. Disciplinarne komisije poročilo o petero disciplinarnih zadevah.

Nemško žensko učiteljišče v Mariboru. Obč. svet mariborski je imel dne 18. t. m. sejo, v kateri se je bavil z vlogo nemškega učiteljskega društva za ustanovitev ženskega nemškega učiteljišča v Mariboru. Društvo je poročalo, da je uložilo na štajerski deželni zbor prošnjo, naj se nemško žensko učiteljišče ustanovi z deželnimi sredstvi in naj se naroči dež. odboru, da takoj to izvrši. Obč. svet mariborski je sklenil javiti dež. zboru, da bi prostore za tako učiteljišče prepustil brezplačno, da bode plačal šol. slugo, razsvetljavo, kurjavo in čiščenje šolskih prostorov in da bo za ustanovne stroške prispeval 4000 K ter bode za šolske učne potrebščine prispeval na leto 500 K. Želelo bi vzdrževanje takega zavoda veljalo najmanj 42.000 K na leto.

Vilharjeva opera na slovenskem gledališču. Jutri se poje opera F. S. Vilharja »Smiljana« na slovenskem gledališču. Gosp. F. S. Vilhar se je pripeljal iz Zagreba v Ljubljano.

Trgovinske zbornice razpuščene. »Prager Abendblatt« naznanja: Trgovinski minister je z 20. dec. razpustil trgovinske in obrtne zbornice.

Predavanje. V nedeljo dne 22. t. m. ob ½11. uri dopoludne nadaljevala se bodo predavanja »Slov. Matice«, »Zdravniškega društva« in »Pravnika«. Predaval bode g. c. kr. dež. sodišča svetnik Karol Wenger o kazenskem in civilnem pravosodstvu in pravdnem postopanju nekdaj in sedaj.

Potres v Zagrebu. Gotova stvar je, da se je »Narod« strahovito blamiral, ker se je radi znane brzojavke zaletel v »Slovenca«. To sledi tudi iz izjave profesorja na meteorologični postaji v Zagrebu g. Mohorovića, ki pravi, da je bil zadnji potres jeden najsilnejših zadnjega časa. Pred potresom se je pojavilo 20sekundno tresenje. Nekaj trenotkov pred potresom so živali, voli, konji itd. vlegli se na zemljo in ni jih bilo mogoče spraviti kvišku. Iz Vrabča se poroča, da je ondi počil cerkveni strop.

Justično poslopje v Radovljici. Danes je bila ofertna obravnava za zgradbo justičnega poslopja v Radovljici. Ponudbe so vložili tukajšnji domači zidarski mojstri, vlada bode torej imela mnogo ponudnikov in res kričeče bi bilo, ako bi se tudi sedaj obrnila na kako tujo tvrdko.

Božičnica mestnih slov. otroških vrtcev se je vršila včeraj popoludne v »Mestnem domu«. Udeležilo se je je nad sto otrok pod vodstvom učiteljic gdč. Grum in Jerina. Gospe Hribar, Lah, Tavčar in Zupančič so otroke obdarovale z obleko in pecivom. V to svrho je dal obč. zastop 600 kron, ostalo so nabrale članice Ciril Metodovih podružnic. Prireditev božičnice so oskrbele učiteljice dekliške šole pod vodstvom gdč. nadučiteljice Gusl.

Za vinogradnike Prihodnjo pomlad morejo dobiti vinogradniki v posebnih ozira vrednih slučajih brezplačno sicer pa proti plačilu cepiče in korenjake iz državnih trtnic. Dotičniki naj se v to svrho oglase do 1. jan. pri svojem županstvu.

Zvišanje aktivitetne doklade. Državni zakonik objavlja danes naredbo skupnega ministerstva, s katero se na podlagi zadnjega ljudskega štetja mesta Ljubno na Stajerskem, Rovinj v Istri, Rovereto na Tirolskem in Sibenik v Dalmaciji povišajo iz četrtega v tretji razred aktivitetnih doklad. Naredba stopi v veljavo s 1. januvarijem.

Z nožem je te dni posestnik Jan. Hafner na potu iz Škofje Loke v Godešiče zadal nevarno rano v prsa fantu Petru Jugovicu, s katerim sta se malo poprej v šali prepirala.

Nagla smrt. V Škofji Loki je dne 16. t. m. nagloma umrl od kapi zadet 52letni pastir Andrej Vrhovc. Opraviti je imel ravno v hlevu ter se v hipu zgrudil mrtev na tla.

Mrtvo truplo so našli 15. t. m. popoldne na desnem savskem bregu pod vasjo Vrhovo. Sodi se, da je truplo 40 do 50 let starega moža, ki je že dalj časa ležal v vodi. Pripadal je bržkone boljšim stanovom.

Ponarejalec denarja obsojen na dosmrtno ječo. Pred celjskimi porotniki je stala te dni naslednja družba ponarejalcev denarja: Radi ponarejanja denarja že trikrat kaznovani 16letni pleskar Ivan Drenek, doma iz Mekinj, 62letni Josip Curhalek, 26 let stari Fran Curhalek, 60letna Mar. Curhalek, 21letna Urša Curhalek, 37letna Jožefa Curhalek iz Zamosteca. Ivan Drenek je bil obsojen na dosmrtno ječo, Jožefa Curhalek na tri leta, Jožef Curhalek na dve leti, Marija Curhalek pa na eno leto ječe.

Iz Bizeljskega nam poročajo: Tukaj se je čutil dne 17. t. m. popoludne ob ¼4. uri precejšen potres; ravno tako tudi 18. t. m. zjutraj ob pol 5. uri. In ta dan je tudi začelo okrog šestih deževati, bliskati in grometi, da smo se čudili — temu prizoru v mesecu decembru. — Hvala Bogu, da se pri nas vedno več in več vinskih kupcev oglaša, kateri pošteno našo kapljico plačujejo. Pa še je precej dobrega bizeljskega vina — in opozarjamo vinske kupce na njega, ako hočejo pošteno in zanesljivo blago dobiti. Tedaj le na Bizeljsko!

Pruski groši. Denarno podporo s Pruskega za božičnico so dobile naslednje ponemčevalne šole po Spodnjem Štajerskem: Poberž pri Mariboru, Sevnica, nemški otr. vrtec v Brežicah, Muta, Laško, Konjice, Oberhaag pri Arvežu, Marenberg, Št. Ilj v Slov. goricah in Rogačka Slatina.

Otrok je zgorel v Gruškem vrhu v Halozah. Oče in mati Pajniher sta odšla na delo ter pustila 1 in pol letnega otroka samega. Ta se je igral s šibicami, ki so se užgale, ogenj je segel po otroku, ki je za ranami umrl.

Iz Hoč pri Mariboru nam pišejo: V nedeljo dne 15. t m. je imelo naše katoliško bralno in gospodarsko društvo izvenredni občni zbor, na katerem si je izvolilo predsednikom mizarja in gostilničarja g. J. Gselmana, knjižničarjem g. kaplana Vogrinca, tajnikom g. učitelja Košarja. Pri razgovoru, kako bi najlažje društvo doseglo svoj namen, posegel je v debato tudi učni prefekt g. A. Korošec iz Maribora. Rekel je, da naša bralna društva po deželi res večkrat ne izvršujejo svoje naloge, ker se vodijo po vzoru mestnih čitalnic, kar pa za razmere na deželi ne sodi. Dajal je primerne nasvete ter posebno priporočal, da se naj posebno skrbi za stanovsko izobraževalno stran. Gosp. kaplan Vogrinc je predlagal resolucijo o jugoslovanskem vseučilišču. Podpiral je resolucijo g. prefekt Korošec s praktičnega kmetskega stališča ter predlagal, naj se zajedno stavi tudi resolucija za slovensko kmetijsko šolo na Spodnjem Štajerskem. Obe resoluciji sta se enoglasno in z navdušenjem sprejeli. Veselo znamenje je bilo, da so se zborovanja udeležili v lepem številu tudi narodni hočki mladeniči.

V Lembahu pri Mariboru se snuje bralno društvo.

Mariborski vodovod je začel funkcijonirati. Voda ni slaba. Tuintam še poči kaka cev.

Koroške novice Cesta na Veliki Zvonar. Cesar je dovolil za cesto iz Sv. Krvi na Veliki Zvonar 6000 K podpore. — Novi deželni zavod za slepe in gluhoneme otroke bodo dne 21. dec. slovesno blagoslovili. — Šolski proračun za l. 1902. kaže 1 milij. 488.958 K potrebščin.

Gorica v dolgeh. Mestni svet goriški je imel te dni sejo, v kateri je odobril proračun za leto 1902. Vseh rednih stroškov je 580.634 K, izrednih stroškov 40.131 K, rednih dohodkov pa le 186.741 K. Skupni primanjkljaj znaša tedaj 434.024 K, ki se mora pokriti z izrednimi dokladami. Te svote pričajo dovolj o »vzornem« gospodarstvu revnega goriškega mesta.

Deficit v Trstu znaša po proračunu za l. 1902 — 2,022.850 kron!

Dvajset ran dobil. V soboto dop. je bil 26letni Jos. Vuga iz Kromberga v gostilni Val. Ravnika, kjer so bili tudi še drugi mladeniči, ki so se končno opili. Vuga se je odstranil, ali ko je stopil iz hiše, sta ga napadla dva mladeniča ter mu prizadjala 20 ran na glavi, obrazu, rokah in po životu; ranila sta mu tudi pljuča. Prenesli so ga v goriško bolnišnico, sodnija pa išče napadalce, katerih Vuga ne pozna.

Velika škoda pri zgradbi vipavske železnice. V poskusnem predoru pri Dornbergu se je udrlo kakih 50.000 kubičnih metrov sveta. Računajoč meter po 80 kr., znaša škoda do 40.000 gld.

Radi ponesrečenega otroka obsojena. Svoj čas smo iz Gorice poročali o deklici delavske družine Sušičeve, katera je bila zgorela tisti čas, ko je šla mati v Stračice po opravkih. Radi tega je morala nesrečna mati pred sodnijo, katera jej je prisodila tri dni zapora radi pomanjkanja potrebne pazljivosti.

Krvav dogodek na Lloydovem parniku. Na Lloydovem parniku »Juno« je predvčerajšnjim krmilar Andrej Goriup iz Trsta trikrat ustrelil na mašinista Coroninija, ker ga je ljuta svaril, naj se vedno ne upijani, da ne provzroči nesreče. Streli niso zadeli. Goriup se je nato zaprl v svojo sobo ter si zadal z nožem več po 8 cm. dolgih nevarnih ran.

Istrsko vino. Iz Pazina se nam piše: V vašem cenjenem listu je bilo meseca oktobra brati, kako da je Istrija na vinu bogata, in so se ob enem kupci vabili, da naj ne zamude priložnosti. In zares, to vabilo ni padlo na kamenita tla. Od vseh strani je došlo obilno kupcev. Vsaki dan, počenši od 15. oktobra do danes, se je odposlalo poprečno 8 vagonov vina. Človek bi mislil, da bodo Istrijanci zdaj samo vodo pili, toda motiš se! Ko sem nekatere može vprašal, če so že vse vino prodali, mi odgovore: »Ne gospodine, još smo malo prodali«. In v resnici je v Istriji še mnogo vina, ki se pa bo lahko prodalo, kajti kupci so z istrijancem zadovoljni, posebno pa z njegovo ceno. Kdor se še do sedaj ni preskrbel z dobro kapljico, naj to precej stori, — še je čas, kajti ko imate na Kranjskem zime 2 do 5 stopinj C., imamo mi toplote 3—10° C.

* * *

Oda sv. očeta na proslavo novega stoletja je bila pred kratkim pri Pustetu v Rimu izdana v 13 jezikih. Italijanskih prestav je tam 18, dve francoski in ena češka.

Za hišne gospodarje. Veliko sitnost imajo hišni posestniki s slabimi plačniki stanovanj. V Glasgowu na Skotskem so začeli posestniki velikih »kosarn«, v katerih je jako veliko majhnih ubožnih stanovanj, s to zvijačo: One partije, ki najhitrejše plačajo stanovanje in je drže v dobrem redu, smejo en mesec zastonj stanovati v hiši. Zdaj se kar kosajo, kdo bo hitreje plačal.

Francoske kongregacije. Dosedaj je zapustilo Francijo 30 000 menihov in sestra, ki so vodili 85 zavodov za revne matere z majhnimi otroci, 96 zavodov za neozdravljive bolezni, 268 zavodov za stare ljudi, 398 bolnišnic, 399 zavodov za ljudi brez dela, 512 za male otroke, 691 sirotišnic in 1428 zavodov, kjer se je delila potrebna miloščina. — Bilo je žalostno gledati — pišejo »Naše Listy« — cele trume menihov in sestra, ko so se pomikale na kolodvore. Nekatere izmed teh oseb niso 20 do 40 let prestopile samostanskega praga in nekatere niso še videle železnice in kolodvora v dotičnem kraju. Kakšni blagoslov bo prineslo to Franciji, se gotovo kmalu pokaže. Razume se samo ob sebi, da ta duhovna armada s strahom napolnjuje vse one, ki vedno upijejo »Los von Rom«, kakor se je pokazalo v dunajskem parlamentu.

Katere vere je bil Shakespeare? Francoski zgodovinar Guisot trdi, da je bil ta slavni dramatični pisatelj katoličan. Nasprotno angleški zgodovinarji trdijo, da je bil protestant. Mnenje Guisotovo se je sedaj potrdilo. Rongemont je našel važno oporoko, ki se tako začenja: »V imenu Boga Očeta, Sina in sv. Duha, naznanjam jaz William Shakespeare, nevredni član svetega apostolskega in rimskega veroizpovedanja i. t. d.« Je tedaj dokazano, da je bil ta slavni angleški pisatelj katoličan.

Kotiček za liberalce. »Narod« liberalce nagovarja, naj ne dajo v cerkvi nič za »ofer«. Pozivljamo dr. Tavčarja in Malovrha, da nam izkažeta, koliko sta že onadva prinesla v cerkev za »ofer«! — »Narod« poroča, da je neki župnik ženi vzel koš gnoja, ker ni mogla plačati pogreba. Kje? »Narod« pravi: »Nekje«! — Tudi je neki župnik nekje zaničevalec postave. Kje? „Nekje“! — „Narod“ napada duhovnike, če pridigajo o šesti božji zapovedi, da kažejo „poželjenje mesa na prižnici“. Tega poželjenja kažejo liberalci v praksi dovolj. Exempla sunt obia. Mi vemo celo, da duhovniki pridigajo tudi o sedmi božji zapovedi, kar je liberalnim poštenjakovičem istotako neljubo. „Edinost“, ki je nagromadila celo vrsto neresnic o katoliško-narodni stranki, in sicer tako debelih, da jih niti sama najbrž ne verjame, piše tudi: „Vsakako so vse nemire med slovanskimi verniki na Primorskem zakrivili samo in izključno nekateri izvestni duhovniški krogi, s katerimi so koketirali in koketirajo še danes gospodje dr. Krek in dr. Pavlica in še drugi.“ Temu dostavljamo le, da je Podgornik, ki je glavni vir modrosti za „Edinost“, pisal, da bi bilo najbolje, ako bi Slovenci prestopili v razkol, in le, ker to sedaj ne kaže, jim služi unijatstvo kot »palijativno“ sredstvo. Ali ni to res, gospod Stemberger?

Darovi.

Za Jeranovo dijaško mizo: Gospod Anton Zoré, kaplan v Fari pri Kostelu, 5 K. — G. A. Mr. iz Studenca 10 K. G. Josip Zevnik, župnik v Cemšeniku, 20 K. — G. Fr. Zorec, trgovec v Ljubljani, 4 K. G. dr. Leben, profesor v Ljubljani, 20 K.

Bog plačaj!

Telefonska in brzojavna poročila.

Višnja gora, 20. decembra. Danes zjutraj je župnika Novaka v Žalini zadela kap na levo stran. Priporoča se v molitev.

Dunaj, 20. dec. Akcijska postava je že skoro vsa dogotovljena. Kedaj se predloži parlamentu, se še ne ve.

Dunaj, 20. decembra. Dunajska občina prevzame s 1. januvarijem 1903 cestno železnico v svojo upravo.

Praga, 20. decembra. Kakor javlja „Hlas Naroda“ namerava mladočeški drž. poslanec Vencel Hruby odložiti svoj mandat.

Tešin, 20. dec. Nepoznan dobrotnik iz ruske Poljske je za ustanovitev poljskega učiteljišča v Tešinu daroval 40.000 kron.

Lvov, 20. dec. Rusinski poslanci so sklenili nujni predlog o rusinskem vseučilišču za sedaj popolnoma opustiti.

Zagreb, 20. dec. V Kloštru je propadel kandidat opozicije župnik Šafran in je izvoljen dr. L. Švarc, dasi je bilo pričakovati, da zmaga Safran. Vladni aparat je delal s silnim naporom. Mnogo Šafranovih volivcev je bilo zaprtih. Šafranove plakate so trgali z zidov. Ljudstvo je bilo tako ogorčeno, da je plakate opozicije branilo s sekirami.

Rim, 20. dec. Tu so aretirali iz Amerike se vrnivšega nevarnega anarhista Calcayno.

Novijork, 20. dec. Blizu mesta Salinas v Kaliforniji sta trčila dva ekspresna vlaka southeren-pacific-železnice. Ubitih je 12 oseb, 50 ranjenih. Vozovi proti severu vozečega vlaka so deloma zgoreli.

Haag, 20. decembra. Predsednik Krüger odločno dementira, da dopisuje z burskimi generali o miru v Južni Afriki. Krüger zavrača vse mirovne pogoje, ki Burom ne dado popolne neodvisnosti, in zanika, da bi bil voljan odstopiti Angležem zlata polja.

Umrli so:

18. decembra. Antonija Gnezda, tovarn. delavka, 30 let, Krakovski nasip 20, jetika.

V hiralnici:

17. decembra. Uršula Škerl, usmiljenka, 23 let, jetika.

18. decembra. Helena Semler, usmiljenka, 28 let, jetika.

V bolnišnici:

18. decembra. Lucija Kranjc, krojača vdova, 80 let, jetika.

Zitne cene

dné 19. decembra 1901.

(Termin.)

Na dunajski borzi:

Za 50 kilogramov.

Pšenica za pomlad 1902	K	8·83	do	8·84
Rž za pomlad 1902	„	7·59	„	7·60
Koruza za maj-junij 1902	„	5·71	„	5·72
Oves za pomlad 1902	„	7·73	„	7·74

Na budimpeštanski borzi:

Pšenica za april 1902	K	8·63	do	8·64
Rž za april 1902	„	7·32	„	7·33
Oves za april 1902	„	7·42	„	7·44
Koruza za maj 1902	„	5·41	„	5·42

(Efektiv.)

Dunajski trg.

Pšenica banaška	K	8·45	do	9·15
„ južne žel.	„	8·60	„	9·00
Rž „ „	„	7·40	„	7·60
Ječmen „ „	„	7·20	„	8·60
„ ob Tisi	„	6·75	„	7·75
Koruza ogerska, stara	„	5·70	„	5·80
„ „ nova	„	5·35	„	5·45
Činkvant „ stara	„	6·80	„	7·20
„ „ nova	„	6·30	„	6·50
Oves srednji	„	7·60	„	8·70
Fižol	„	7·75	„	10·75

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306·2 m, srednji zračni tlak 736·0 mm

Dné	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Padavina v 24 urah v mm
19	9. zveč.	724·6	4·0	sl. jzah.	dež	33·3
20	7. zjutr.	724·2	3·1	sl. jug	oblač.	
	2. popol.	725·2	6·1	sl. svzh.	del. jasno	

Srednja včerajšnja temperatura 2·8 normale: —2·0°

Šablone za **sobne slikarje,** najnovejše in najlepše vzorce, imata v veliki izberi v zalogi **BRATA EBERL v Ljubljani,** Frančiškanske ulice. 228 **17** 11—5

Vnanja naročila proti povzetju.

Vinotoč,

Stolni trg št. 1

bode **odprt**

dné **24.** decembra **celi dan,**
dné **25.** decembra **se ne bo** točilo,
dné **26.** decembra kakor po navadi ob nedeljah in praznikih od 8.—1. ure.

Ob delavnikih se toči od 8. ure zjutraj do 1. ure popoldne, in od 4. ure popoldne do 7. ure zvečer. 1213 3—1

Postranski zaslužek,

trajen in rastoč, ponuja se spoštovanim, deloljubnim in stalno naseljenim osebam s prevzetjem zastopa **domače** zavarovalne družbe **prve** vrste. 413 36

Ponudbe pod **„1.798“, Gradec, poste restante.**

Trgovina Ant. Krisper

bode radi **božične sezije** 1210 2-1

v nedeljo dné 22. t. m. od 9.—12. ure dopoldne

odprta

na kar se slavno občinstvo prijazno opozarja.

Hlapec,

priden, pošten in izurjen v gospodarstvu, **se sprejme** pod zelo ugodnimi pogoji v **župnišču v Grižah pri Celju.** 1208 3—1

Narejena oblačila za gospe in gospode

za polovičino ceno

le še do 24. decembra

v angleškem skladišču za obleke

v Ljubljani, na vogalu Sv. Petra in Resljeve ceste 3.

1207 3—2 S spoštovanjem

Oroslav Bernatović.

Katoliška Tiskarna

priporoča raznovrstne

vizitnice

po nizki ceni.

Za božične praznike

priporoča 1205 6—3

Jakob Zalaznika pekarna in slaščičarna

v Ljubljani, Stari trg št. 21

različna nasladna peciva, kakor tudi **fine potvice, medene, rozinove, orehove** in **mandeljnove,** tudi **fine šarkeljne** in **pince.**

Nadalje priporoča **raznovrstne okraske za božično drevesce** po nizki ceni.

Naročila se sprejemajo in izvršujejo točno.

Razpisana je

služba cerkovnika (organista)

v Št. Juriju na Strmcu, pošta Vrba na Koroškem. Cerkovnik ima ob enem gostilno. 1197 3—3

Več pové cerkveno predstojništvo.

Išče se poštena, zanesljiva in pridna

natakarica,

vešča obeh deželnih jezikov. Gostilna je na meji Ljubljane. 1217 2—1

Kje, pove upravništvo „Slovenca“.

Št. 45.499. 1212 3—1

Vabilo.

Vže mnogo let oproščajo se blagotvoritelji častitanja ob novem letu in ob godovih s tem, da si jemljo **oprostne listke na korist mestnemu obožnemu zakladu.**

Na to hvalevredno navado usoja si mestni magistrat tudi letos slavno občinstvo opozarjati z dostavkom, da so razpečavanje drage volje prevzeli gospodje **Karol Karinger, Vaso Petričić** in **Albert Schaeffer**.

Vrhu tega bode v smislu obstoječega ukrepa občinskega svèta raznašal mestni uradni sluga tudi letos oprostne listke po hišah.

Za vsak oprostni listek, bodisi za novo leto, ali za god, je kakor doslej položiti **jedno krono** in na vpisani pôli poleg imena pristaviti tudi število vzetih listkov.

Velikodušnosti niso stavljene meje.

Pismenim pošiljatvam bodi pridejan tudi razločni naslov pošiljatelja.

Imena blagotvoriteljev se bodo sproti razglašala po novinah.

Mestni magistrat v Ljubljani,

meseca decembra 1901.

Koledar katoliškega tiskovnega društva v Ljubljani za l. 1902

z jako zanimivo in rabno vsebino, z imenikom učencev za več ko 400 šolarjev, z zapisnikom bolnikov, gospodarskim zapisnikom itd. stane v „Katoliški Bukvarni“ krasno vezan 2 K 30 h, po pošti pošiljan 10 h. več.

126 26—7

Pariška svetovna razstava 1900: **„Grand Prix“.**

Najvišja odlika!

Na 7 prejšnjih razstavah s prvimi darili odlikovano.

Pristno le, če na podplatu 1860 T.P.A.P.M. С.ПЕТЕРБУРГЪ in ustanovno leto 1860.

Šent Peterburške GALOŠE

čevlji za sneg, „Storm Slippers“.

1145 21—10

Vsak dan jih izdela tovarna **40.000 parov!**

Edini kontrahenti: Messtorff, Behu & Co., Wien, I.

V Ljubljani so na prodaj pri **J. S. Benedikt, Ernest Jeunikar, A. Kasch, Henrik Kenda, Ivan Kordik, Ant. Leutgeb, Karol Recknagel, A. Schäffer, F. M. Schmitt, Fr. Szantner** itd.

Dunajska borza.

Dné 19. decembra.

Skupni državni dolg v notah	99·15
Skupni državni dolg v srebru	99·05
Avstrijska zlata renta 4%	118·75
Avstrijska kronska renta 4%, 200 kron	95·95
Ogerska zlata renta 4%	118·70
Ogerska kronska renta 4%, 200	94·15
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld.	1587·—
Kreditne delnice, 160 gld.	651·75
London vista	239·25
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj	117·20
20 mark	23·44
20 frankov (napoleondor)	19·05
Italijanski bankovci	93·55
C. kr. cekini	11·32

Dné 19. decembra.

3·2% državne srečke l. 1854, 250 gld.	190·—
5% državne srečke l. 1860, 100 gld.	170·—
Državne srečke l. 1864, 100 gld.	—
4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	96·65
Tisine srečke 4%, 100 gld.	148·50
Dunavske vravnavne srečke 5%	265·50
Dunavsko vravnavno posojilo l. 1878	105·75
Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4%	94·60
Prijoritetne obveznice državne železnice	434·—
» » južne železnice 3%	319·—
» » južne železnice 5%	118·50
» » dolenjskih železnic 4%	—·—
Kreditne srečke, 100 gld.	404·—
4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld.	500·—
Avstrijskega rudečega križa srečke, 10 gld.	49·85
Ogerskega » » » 5 »	24·—
Budimpešt. bazilika-srečke, 5 gld.	17·20
Rudolfove srečke, 10 gld.	70·—
Salmove srečke, 40 gld.	224·—
St. Genóis srečke, 40 gld.	243·—
Waldsteinove srečke, 20 gld.	—·—
Ljubljanske srečke	73·—
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	259·75
Akcije Ferdinandove sev. želez., 1000 gl. zl. v.	5520·—
Akcije tržaškega Lloyda, 500 gld.	848·—
Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	269·—
Splošna avstrijska stavbinska družba	144·—
Montanska družba avstr. plan.	396·50
Trboveljska premogarska družba, 70 gld	412
Papirnih rubljev 100	253·25

Nakup in prodaja vsakovrstnih **državnih papirjev, srečk, denarjev** itd. **Zavarovanja** za zgube pri **žrebanjih**, pri izžrebanju najmanjšega dobitka. — **Promese** za vsako žrebanje. Kulantna izvršitev **naročil na borzi.**

Menjarnična delniška družba **„MERCUR“** I., Wollzeile 10 in 13, **Dunaj,** I., Strobelgasse 2.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvareh, potem o kursnih vrednostih vseh špekulacijskih vrednostnih papirjev in vestni svèti za dosego kolikor je mogoče visocega obrestovanja pri popolni varnosti **naloženih glavnic.**

Izdajatelj: Dr. Evgen Lampe. Odgovorni vrednik: Ivan Rakovec. Tisk „Katoliške Tiskarne v Ljubljani.